

Arbetsförmedlingen och jobbkrisen

Om Sveriges viktigaste samhällsservice just nu



Fackförbundet ST våren 2009.

Referens:

Roger Syrén, utredare: 070 – 600 51 24

roger.syren@st.org

Rapporten, inklusive tabellbilagor, kan även läsas på: www.st.org

Fackförbundet ST – Har idag ca 100 000 medlemmar inom statliga myndigheter, verk, bolag, universitet, högskolor och statsunderstödda stiftelser.

Innehåll

Sammanfattning.....	2
Bakgrund.....	2
Resultat	2
Analys och förslag	4
Jobbkrisen i Sverige	7
Arbetsförmedlingen mitt i jobbkrisen	9
Myndigheten Arbetsförmedlingen.....	9
Politikområdet arbetsmarknad.....	11
Inriktningen på arbetsmarknadspolitiken.....	12
Större krav på den arbetssökande individen.....	15
Resultat från STs undersökning.....	17
Otillräckliga resurser för att bekämpa arbetslösheten	17
Om arbetslösheten ökar så klarar Arbetsförmedlingen inte sitt uppdrag	21
Inriktningen på arbetsmarknadspolitiken riskerar leda till högre arbetslöshet	23
Arbetsmarknadspolitiken får underkänt av arbetsförmedlarna själva.	27
Jobb- och utvecklingsgarantin är otillräcklig.....	30
Ungdomar, särskilt utan gymnasieutbildning, riskerar drabbas hårt.....	31
Stor osäkerhet kring ”kompletterande aktörer”.....	33
Vad bör göras?	35

Sammanfattning

Bakgrund

Under sista delen av 2008 slog jobbkrisen till mot Sverige. Vi vet ännu inte hur djup krisen blir, eller när vi kan förvänta oss bättre tider igen. Klart är att situationen är mycket allvarlig, och Sverige måste agera snabbt och rätt för att minska de negativa effekter som kan uppstå: arbetslöshet, lägre tillväxt, sämre internationell konkurrenskraft, ökad utslagning av människor.

I detta läge är förväntningarna på Arbetsförmedlingen höga. Och ska vara det. För Arbetsförmedlingen är den enskilt viktigaste aktören för att motverka de negativa effekterna i ekonomin och i människors liv.

Arbetsförmedlingen har under 2007 -08 genomfört en mycket omfattande organisationsförändring. Samtidigt har regeringen under flera år i rad beslutat om ekonomiska neddragningar av Arbetsförmedlingen. Inriktningen på arbetsmarknadspolitiken har under samma period lagts om.

Har Arbetsförmedlingen tillräckliga förutsättningar att klara uppdraget? Räcker resurserna till? Är de politiska åtgärderna väl anpassade efter behoven? Den här rapporten behandlar dessa frågor. Utgångspunkten är de anställdas: vad tycker de, som har som uppdrag att ta Sverige ur jobbkrisen, om sitt eget jobb? Men resultaten berör hela Sverige. Det handlar om den viktigaste samhällsservicen just nu, den som ska ta oss ur krisen.

Resultat

ST:s undersökning visar att:

- ▶ **Det finns mindre resurser för att bekämpa arbetslösheten idag, när behoven är större, än det fanns då tiderna var goda.** Ramanslaget för arbetsmarknadspolitiken har minskat från över 70 miljarder 2006, till drygt 55 miljarder idag. Arbetsförmedlingen har skurits ned med en halv miljard under samma period. Samtidigt har personalen minskat från 11 000 anställda 2006, till 8 900 anställda idag.

- ▶ **Om arbetslösheten ökar så klarar Arbetsförmedlingen inte sitt uppdrag.** Redan idag säger 53 % av arbetsförmedlarna att de människor de har till uppdrag att hjälpa inte får tillräckligt stöd. Om krisen förvärras och arbetslösheten ökar, vilket alla bedömare tror, så anser 72 % att den arbetsförmedling de jobbar på inte kommer klara uppdraget att förmedla jobb eller stödinsatser till alla som behöver det. De främsta anledningarna är att det inte finns personal nog att stödja alla som behöver det (vilket 80 % tycker), och att det inte finns tillräckligt med pengar för att erbjuda de åtgärder som arbets sökande egentligen skulle behöva (49 %). Många (45 %) tycker också att prioriteringarna från Riksdag och regering är fel.
- ▶ **Inriktningen på arbetsmarknadspolitiken riskerar leda till högre arbetslöshet.** Politiken är i hög grad inriktad på att stimulera, och kontrollera, arbetssökande att leta jobb – åtgärder som är bättre lämpade för starka konjunkturlägen då många jobb finns att söka. Den typ av åtgärder som är bättre lämpade för lågkonjunkturer, t. ex arbetsmarknadsutbildning för att stärka den arbetssökandes befintliga kompetens eller utveckla helt ny kompetens, har minskats. Det finns idag drygt hälften så många arbetsmarknadsutbildningsplatser, ca 7 400, som år 2006, då det fanns ca 14 000 platser. 68 % av arbetsförmedlarna anser att den arbetsförmedling de jobbar på inte har tillräckliga möjligheter att erbjuda ett serviceinnehåll som är anpassat efter behoven. Om politiken inte anpassas bättre till behoven så kan det leda till att den ekonomiska krisen fördjupas och att fler blir arbetslösa och blir det under längre tid.
- ▶ **Arbetsmarknadspolitiken får underkänt av arbetsförmedlarna själva.** Arbetsförmedlarna anser att det behövs *mer* av de åtgärder som regeringen istället minskar på, och *mindre* av de åtgärder som regeringen ökar. 74 % anser att det, tvärtemot politiska beslut, behövs fler **arbetsmarknadsutbildningsplatser** för att utveckla ny kompetens hos arbetssökande, nu när hela branscher drabbas av nedgången och många jobb försvinner helt. 50 % vill se fler **praktikplatser**, bl.a. för att unga ska kunna komma in på arbetsmarknaden. 35 % vill satsa mer på **validering** av arbetssökandes befintliga kompetens, något som bl.a. skulle hjälpa invandrare med utländsk examen eller yrkeserfarenhet. 58 % anser dessutom att regeringen borde göra mer för att öka efterfrågan i ekonomin och skapa fler jobb. Däremot anser 43 % av arbetsförmedlarna att man borde satsa mindre på stöd och kontroll av aktivt jobbsökande, nu när det finns allt färre jobb att söka för arbetslösa

- ▶ **Jobb- och utvecklingsgarantin är otillräcklig.** Jobb- och utvecklingsgarantin samt jobbgarantin för ungdomar är två av de största arbetsmarknadspolitiska insatserna just nu. Men 67 % av arbetsförmedlarna anser att regeringens jobb- och utvecklingsgaranti är helt eller delvis otillräcklig för de som omfattas. Endast 10 % anser att garantin är tillräcklig.
- ▶ **120 000 ungdomar utan gymnasieutbildning riskerar att drabbas extra hårt.** Jobbkrisen kommer att slå olika hårt mot olika grupper. Om inget görs så kommer särskilt ungdomar att drabbas hårt, tror 86 % av arbetsförmedlarna. Unga i Sverige riskerar att få en orättvis och dystert start på vuxenlivet om inte mer görs för att de ska komma ut på arbetsmarknaden och kunna få ett jobb i framtiden. Det är en utveckling som förskräcker, och som påminner om de stora kriserna på 1930- och 90-talen. Andra människor som arbetsförmedlarna tror drabbas hårt är den som bara har grundskoleutbildning (vilket 58 % tror), är utomeuropeiskt född (67 %), eller har ett funktionshinder (66 %). Antalet unga utan gymnasieutbildning ökar: över 120 000 20-åringar utan gymnasiebetyg beräknas komma ut på arbetsmarknaden enbart under åren 2008 -11.
- ▶ **Stor osäkerhet kring ”kompletterande aktörer”.** Under 2009 kommer ”kompletterande aktörer”, d.v.s. andra utförare än Arbetsförmedlingen, att få en större roll. Syftet är bl.a. att öka valfrihet och bredda utbudet för de arbetsökande. Men kompletterande aktörer kan ytterligare försvaga Arbetsförmedlingen, tror arbetsförmedlarna: Visserligen tycker nästan inga arbetsförmedlare (bara 5 %) att ökad konkurrens *i sig* är dåligt, men det finns en oro för att servicen till de arbetsökande ska splittras och försämrats (vilket 29 % tror). 42 % anser att fler aktörer riskerar att begränsa Arbetsförmedlingen till vissa uppgifter. 32 % anser att förutsättningarna är orättvist fördelade till nackdel för Arbetsförmedlingen.

Analys och förslag

Resultaten från STs undersökning visar att Sverige är dåligt rustat för att möta jobbkrisen. Den viktigaste samhällsservicen, Arbetsförmedlingen, har inte tillräckliga resurser. Politikens inriktning är felaktig eller otillräcklig och riskerar att förvärpa arbetslösheten. Stora satsningar som jobb- och utvecklingsgarantin och kompletterande aktörer döms ut och ifrågasätts av arbetsförmedlarna själva.

Om inget görs så kommer jobbkrisen att drabba Sverige mycket hårt. Det kommer att ta längre tid innan ekonomin återhämtar sig och konjunkturen vän-

der. Särskilt utsatta kommer unga människor utan gymnasieutbildning, utomeuropeiskt födda och funktionshindrade att bli.

Det värsta scenariot får inte bli verklighet! Arbetslösa har rätt till ett bra stöd för att snabbt kunna gå vidare till nästa jobb, unga måste få komma in på arbetsplatserna och få sitt första jobb, Arbetsförmedlingen måste kunna klara sitt uppdrag. Sverige har inte råd med hög arbetslöshet och förlorad ungdom, och inte heller med låg tillväxt och utdragen ekonomisk kris. Vi måste investera nu, för att kunna skörda vinsterna när tiderna blir bättre. Alternativet förskräcker.

Så här menar ST, med stöd i vad arbetsförmedlarna själva anser, att jobbkrisen kan mildras och Sveriges framtid bli ljusare:

- ▶ **Ändra inriktning** på arbetsmarknadspolitiken och satsa på **åtgärder som ger effekt:**
- ▶ **Mer arbetsmarknadsutbildning** så att arbetssökande som inte kan få jobb idag kan förstärka sin nuvarande kompetens, eller utveckla helt ny kompetens, och gå vidare till ett jobb.
- ▶ **Fler praktikplatser** så att fler, och kanske framför allt unga, får en chans att få in en fot på arbetsmarknaden och lära sig ett yrke på en verklig arbetsplats.
- ▶ **Synliggör, erkänn och validera kompetensen** hos bl.a. **invandrare** med utländsk examen och/eller yrkeskunskap.
- ▶ **Prioritera bort meningslösa kontroller och krav på arbetssökande.** När hela branscher drabbas av nedgången och många jobb försvinner helt så måste insatserna framför allt rusta de arbetssökande för att söka sig till helt andra branscher eller att höja kompetensen inom sitt nuvarande yrke. Det är inte meningsfullt om arbetslösa söker en viss mängd jobb bara för att de krävs av dem, trots att de inte har en rimlig chans att få dem. Dessutom tar det resurser från mer välbehövligen insatser.
- ▶ **Stöd unga till jobb och bort från arbetslöshet och utanförskap.** Särskilda insatser behövs för att de unga inte ska drabbas hårt av jobbkrisen. Många unga utan gymnasieutbildning behöver extra stöd, t.ex. genom utbildning eller praktikplatser.
- ▶ **Förstärk Sveriges viktigaste samhällsservice just nu: Arbetsförmedlingen.** Varje krona som satsas för att fler ska få jobb är en investering som ger

mångdubbelt tillbaka. Arbetsförmedlingen måste få tillräckligt med resurser för att kunna anställa den personal som behövs för att ge service åt alla jobbsökande, och särskilt stöd åt dem som behöver det. Arbetsmarknadspolitiken måste ha tillräckliga resurser för att kunna erbjuda de åtgärder som behövs.

Jobbkrisen i Sverige

Under sista delen av 2008 slog jobbkrisen till mot Sverige. Krisen har sitt ursprung i en internationell kris, som drabbar alla delar av den globala världsekonomin. I länder världen över har regeringar reagerat och vidtagit åtgärder för att minska och motverka alla de negativa effekter som krisen kan få för människor och för företag. I december 2008 presenterade den svenska regeringen ett åtgärds paket på sammanlagt 8,3 miljarder kronor.¹ Finansminister Anders Borg kallade i februari 2009 situationen för ”ett nationellt nödläge” i ett uppmärksammat uttalande.² I mars 2009 presenterade Konjunkturinstitutet en dyster prognos: Sverige är på väg in i den sämsta konjunkturen i modern tid, en halv miljon människor förväntas bli arbetslösa³.

Vi vet ännu inte hur djup krisen blir, eller när vi kan förvänta oss bättre tider igen. Klart är att situationen är mycket allvarlig, och Sverige måste agera snabbt och rätt för att minska de negativa effekter som kan uppstå: arbetslöshet, lägre tillväxt, sämre internationell konkurrenskraft, ökad utslagning av människor.

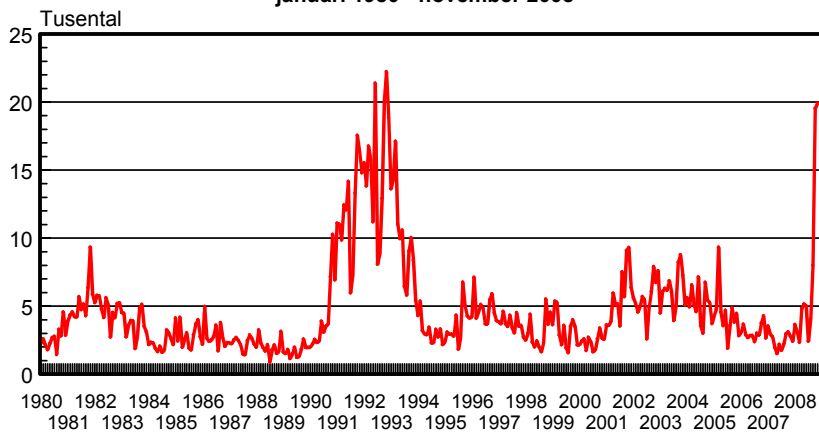
Idag kan vi bara lita på prognoser, vi har ännu inte facit i handen. En allvarlig signal kom från Arbetsförmedlingen själv sent i höstas: antalet varsel ligger på ungefär samma höga nivåer som under 1990-talskrisen. Resultatet kan beskrivas som i nedanstående diagram:

¹ 8,3 miljarder kronor för jobb och omställning. Finansdepartementet, promemoria. Stockholm: Regeringskansliet

² Metro torsdag 12 februari 2009, sid 1.

³ KONJUNKTURLÄGET MARS 2009, Konjunkturinstitutet 2009.

Antal personer berörda av varsel om uppsägning januari 1980 - november 2008



Källa: Arbetsförmedlingen

Slutsatsen är att krisen kan mycket väl bli lika allvarlig som så 1990-talet. I så fall blir det en av de allvarligaste ekonomiska kriserna i Sveriges historia.

I detta läge är förstås förväntningarna på Arbetsförmedlingen höga. Och ska vara det. För Arbetsförmedlingen är den enskilt viktigaste aktören för att motverka de negativa effekterna i ekonomin och i människors liv.

Har Arbetsförmedlingen förutsättningar att klara uppdraget? Räcker resurserna till? Är de politiska åtgärderna väl anpassade efter behoven?

I följande avsnitt ska vi granska dessa frågor. Utgångspunkten är de anställda: vad tycker de, som har som uppdrag att ta Sverige ur jobbkrisen, om sitt eget jobb? Men resultaten berör hela Sverige. Det handlar om den viktigaste samhällsservicen just nu, den som ska ta oss ur krisen.

Arbetsförmedlingen mitt i jobbkrisen

Arbetsförmedlingen har under 2007 -08 genomfört en mycket omfattande organisationsförändring. Samtidigt har regeringen under flera år i rad beslutat om ekonomiska neddragningar av Arbetsförmedlingen. Inriktningen på arbetsmarknadspolitiken har under samma period lagts om.

Vi kan alltså konstatera att det är en Arbetsförmedling stadd i stor förändring som nu ska möta jobbkrisen. I det här avsnittet tittar vi närmare på resultatet av den förändringen.

Myndigheten Arbetsförmedlingen

De senaste åren har Arbetsförmedlingen genomfört en sammanslagning till en myndighet utifrån en tidigare uppdelning på ett flertal myndigheter inom en ”myndighetskoncern”; bl.a. fanns tills nyligen länsarbetsnämnder i varje län. Stora omorganisationer har skett på enskilda arbetsförmedlingar och kontor, ibland med flytt av hela eller delar av verksamheten.

Under samma tid som all verksamhet slagits ihop till en myndighet, så har den totala verksamheten skurits ned kraftigt. Arbetsförmedlingen har fått minskade anslag för sin egen verksamhet med 530 miljoner kr, eller över en halv miljard.

Nedanstående tabell visar utvecklingen av ramanslaget till Arbetsförmedlingen de senaste åren:

Ramanslag för Arbetsförmedlingen:⁴

2006	2007	2008	2009	2010 (prognos)
5,175 miljarder kr	5,037 miljarder kr	4,858 miljarder kr	4,643 miljarder kr	5,000 miljarder kr

Arbetsförmedlingen har mindre resurser 2008 och 2009, än innan jobbkrisen började. Nivån beräknas visserligen stiga för år 2010, men når inte ens då upp till nivån före krisen.

Den främsta konsekvensen av de minskade anslagen har blivit att Arbetsförmedlingen har dragit ned på sin personal. Nedanstående tabell visar utvecklingen av personalstyrkan på Arbetsförmedlingen de senaste åren:

Anställda på Arbetsförmedlingen⁵.

	2006	2007	2008	2009: Februari	2009: December (prognos)	2010 (prognos)
Antal anställda	11 143	10 201	9 107	9 052	9 300	9 700
Antal helårstjänster	11 035	10 106	9 021	8 942	9 200	9 600

Idag har Arbetsförmedlingen minskat sin personal med närmare 2 100 personer (2 091, för att vara exakt), eller motsvarande lika många (2 093) helårstjänster. En minskning med närmare 20 %, eller var femte anställd, inom en treårsperiod.

Vilka effekter får sådana nedskärningar för verksamheten? Fackförbundet ST:s arbetsmiljöundersökning, från år 2008, visar att Arbetsförmedlingens personal har en arbetssituation där många har alldeles för mycket att göra, arbetar övertid varje vecka, ofta utan att få betalt för det, samt att man alltför ofta tvingas möta kritiska och besvikna medborgare.⁶ För många områden är situationen för de anställda på Arbetsförmedlingen betydligt allvarigare än för andra anställda inom staten:

Resultat (procentandel av samtliga svarande) från ST:s arbetsmiljöundersökning⁷

⁴ Alla uppgifter hämtade från Arbetsförmedlingens controllerenhet, 2009-03-24

⁵ Alla uppgifter hämtade från Arbetsförmedlingens controllerenhet, 2009-03-24

⁶ ST:s arbetsmiljörapport 2008. År staten en attraktiv arbetsgivare?, Fackförbundet ST 2008.

⁷ ST:s arbetsmiljörapport 2008. År staten en attraktiv arbetsgivare?, Fackförbundet ST 2008

	Arbetsförmedlingen	Staten totalt
Alldeles för mycket att göra, instämmer helt eller delvis	55 %	53 %
Arbetet innebär att man varje vecka möter kritik och besvikelse från medborgare	46 %	30 %
Upprörd eller uppgiven därför att man på arbetsplatsen inte kan klara sitt uppdrag på ett fullgott sätt.	28 %	25 %
Arbetar varje vecka utöver ordinarie arbetstid	36%	37 %
Jag får ej ersättning (i tid eller pengar) för all den tid jag arbetar	31%	22 %

Politikområdet arbetsmarknad

Regeringen har sedan 2006 dragit ned på anslaget till politikområdet arbetsmarknad i de statliga budgetarna. Under perioden har ramanslaget minskat med totalt 15,8 miljarder fram till idag.

Ramanslag för politikområdet arbetsmarknad:

2006	2007	2008	2009	2010 (p)	2011 (p)
71,1 miljarder kr ⁸	62,6 miljarder kr ⁹	55,8 miljarder kr ¹⁰	55,3 miljarder kr ¹¹	59,0 miljarder kr ¹²	58,5 miljarder kr ¹³

I december 2008 presenterade regeringen en extra arbetsmarknadspolitisk satsning med anledning av den ekonomiska krisen. Totalt anslogs 8,3 miljarder kronor för jobb och omställning:¹⁴

- ▶ Förstärkt stöd till nya arbetslösa och korttidsarbetslösa,
- ▶ förstärkt stöd för långtidsarbetslösa,
- ▶ förstärkning av yrkeshögskolan och gymnasial yrkesutbildning via så kallad yrkesvux,

⁸ Prop. 2006/07:1

⁹ Prop. 2006/07:1

¹⁰ Prop. 2007/08:1

¹¹ Prop. 2008/09:1

¹² Prop. 2008/09:1

¹³ Prop. 2008/09:1

¹⁴ 8,3 miljarder kronor för jobb och omställning. Finansdepartementet, promemoria, 2008

- ▶ förstärkta satsningar på infrastruktur och
- ▶ förstärkt skatteavdrag för hushållstjänster i form av reparation, ombyggnader och underhåll av byggnader, s.k ROT-avdrag.

Hela summan 8,3 miljarder kan inte betraktas som en satsning på området arbetsmarknadspolitik (t.ex. ROT-avdraget och infrastruktursatsningar kan inte ses som rena arbetsmarknadspolitiska satsningar), även om det är klart att området här fick ett tillskott.

Om vi *ändå* räknar in i stort sett hela satsningen, så hamnar vi (maximalt) på samma nivå som år 2006: omkring (55 + 8 =) 63 miljarder. Men den reella nivån ligger som sagt flera miljarder *under* 2006 års nivå. Trots att det arbetsmarknadspolitiska läget 2006 var betydligt ljusare än det är inför 2009.

Totalt sett så ska Arbetsförmedlingen alltså *göra mer med mindre personal*, vilka i sin tur har *mindre resurser* till sitt förfogande.

Den ekvationen håller förstås inte. Därför beslutade Arbetsförmedlingen nyligen att lämna fram en budgetframställan om upp till 10 miljarder (!) i nivåhöjning årligen under perioden 2009 – 11. Anledningen är den ökande arbetslösheten och förändringar i sjukförsäkringen som gör att Arbetsförmedlingen kommer att få nya uppgifter inom områden som rehabilitering, eftersom ansvaret förs över från Försäkringskassan.¹⁵

Inriktningen på arbetsmarknadspolitiken

Arbetsmarknadspolitiken i Sverige har ändrat innehåll de senaste åren. Så här kan man beskriva förändringen i stora drag: en starkare betoning av individens, den arbetssökandes, ansvar, och en nedtoning av beredskapen från samhällets sida att stödja den arbetssökande med långvariga insatser för att utveckla befintlig eller helt ny kompetens i syfte att stärka sin position på arbetsmarknaden.

Konkret har detta inneburit *mer* av insatser som matchning, personlig coach, höjda krav på den arbetssökande att kunna redovisa antal sökta jobb, indragen rätt för den arbetssökande att inledningsvis söka jobb inom sitt geografiska eller yrkesmässiga ”närområde”, sänkta ersättningar och höjda avgifter i arbetslöshetskassan, m.m.

¹⁵ Framställan till regeringen: Budgetunderlag för perioden 2010 -12. Arbetsförmedlingen 2009.

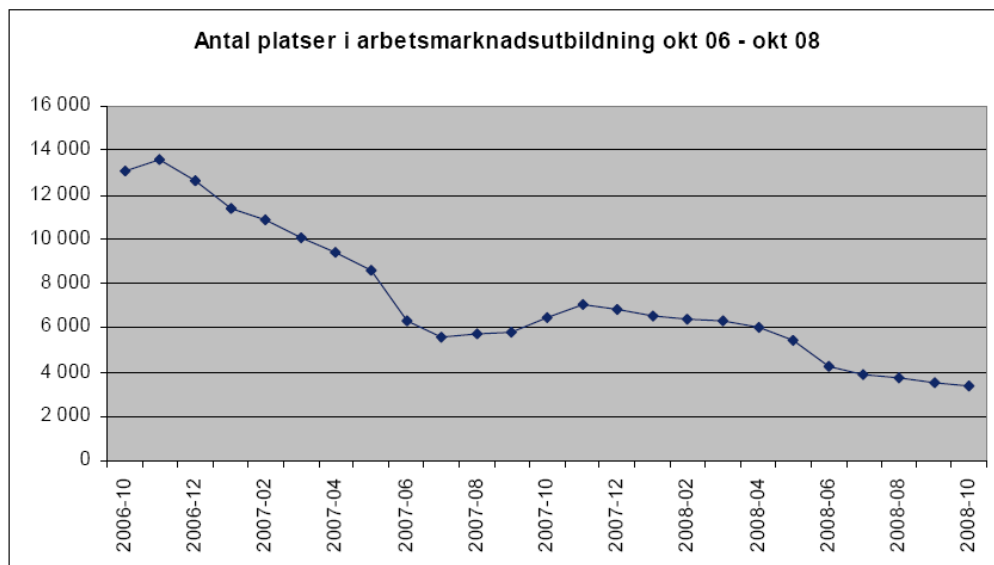
En annan trend har varit riktat stöd till grupper som anses befinna sig i ”utanförskap”, d.v.s. stå långt ifrån den ordinarie arbetsmarknaden, såsom långtidsarbetslösa, invandrare, långtidssjukskrivna.

Sedan 2006 har regeringens och därmed Sveriges arbetsmarknadspolitik fokuserats kring: jobb- och utvecklingsgarantin, jobbgarantin för ungdomar, in-stegsjobben och nystartsjobben. Övriga insatser har fasats ut helt eller nästan helt, och erbjuds i princip inte längre.

Det är värt att notera att mycket av detta är insatser som man oftast associerar med behoven i en högkonjunktur: folk behöver aktiveras/informeras, det finns många lediga jobb att matcha mot och relativt korta insatser behövs för de flesta, och riktade insatser till de (relativt få) som står långt ifrån arbetsmarknaden.

Under samma period har arbetsmarknadspolitiken kommit att innehålla *mindre* av tyngre insatser som syftar till att stödja den arbetsökande med långvariga insatser för att utveckla befintlig eller helt ny kompetens i syfte att stärka sin position på arbetsmarknaden, så som utbildning och praktik. Mycket av dessa tunga insatser är åtgärder som man kan associera med behoven i en lågkonjunktur: folk behöver omskolas, byta bransch etc. och det finns överhuvudtaget färre lediga jobb att matcha mot.

Regeringen har sedan 2006 dragit ner kraftigt på antalet platser i arbetsmarknadsutbildningar, se diagram nedan. Detta begränsar möjligheten för de arbetslösa att utveckla sin kompetens eller byta inriktning för att kunna ta de arbeten som finns.



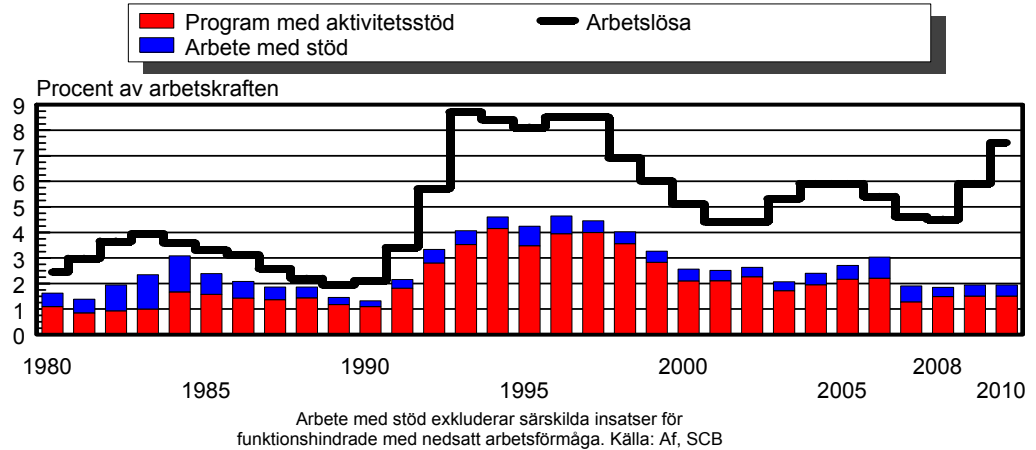
Källa: Arbetsförmedlingen

Nivån på antalet platser i arbetsmarknadsutbildning var i oktober 2008 motsvarande 20 % av nivån i oktober 2006. Därmed har 4 av 5 utbildningsplatser försvunnit på två år. I dagsläget räknar Arbetsförmedlingen med att man i snitt per månad under 2009 kommer att hamna på ca 7 400 platser, d.v.s. en nivåhöjning jämfört med 2008.¹⁶ Fortfarande är det dock en halvering jämfört med den nivå som rådde i oktober/november 2006 om ca 14 000 platser /månad.

I diagrammet nedan syns utvecklingen av Arbetsförmedlingens stödinsatser till de arbetslösa över en längre tid. Det som kan utläsas ur diagrammet är att prognosen för arbetslösheten (svart linje) är på nivåer jämförbara med 1990-talskrisen, medan de arbetsmarknadspolitiska programmen (staplar) inte är det, utan tvärtom ligger på en nivå som är den lägsta sedan 1990.

¹⁶ Uppgiften hämtad från Arbetsförmedlingens statistikenhet 2009-03-12.

**I arbetsmarknadspolitiska program med aktivitetstöd
och i arbete med stöd samt arbetslösheten
år 1980-2007, prognos för 2008-2010**



Större krav på den arbetssökande individen

Regeringen har sedan den tillträdde konsekvent ställt högre krav på den arbetssökande. Samtidigt som man minskat på stödet och servicen till den som söker ett jobb, har man alltså ökat kraven på individen. Ett tydligt exempel är de förändringar, totalt 14 stycken, man gjort i arbetslöshetsförsäkringen:¹⁷

- ▶ Infört en förhöjd a-kasseavgift
- ▶ Infört differentierade a-kasseavgifter
- ▶ Aviserat en sänkning av a-kasseavgiften med 50 kronor under 2009
- ▶ Infört ett strängare arbetsvillkor
- ▶ Ändrat beräkningen av ersättningen till det sämre
- ▶ Kortat den överhoppningsbara tiden

¹⁷ A-kassan en försäkring i fritt fall. TCO 2008.

- ▶ Tagit bort studerandevillkoret
- ▶ Tagit bort ersättningen under studieuppehåll
- ▶ Sänkt takbeloppet i arbetslöshetsförsäkringen till 680 kronor per dag
- ▶ Infört att ersättningsnivån sänks stegvis
- ▶ Tagit bort den förhöjda ersättningen de 100 första dagarna
- ▶ Begränsat ersättningsperioden till 300 dagar. Föräldrar som dag 300 har barn under 18 år kan få ytterligare 150 dagar
- ▶ Tagit bort geografisk och yrkesmässig begränsning i jobbsökandet de första 100 ersättningsdagarna
- ▶ Infört att deltidsarbetslösa har rätt till ersättning i endast högst 75 ersättningsdagar per ersättningsperiod

Sverige har idag, för att citera TCO, ”en a-kassa i strykclass” i Europa.¹⁸

¹⁸ Svensk a-kassa i strykclass. TCO 2008.

Resultat från STs undersökning

Vi har hittills sett att det finns mindre resurser för att bekämpa arbetslösheten idag, när behoven är större, än det fanns då tiderna var goda. Arbetsförmedlingen ska alltså göra *mer* med *mindre* resurser. Vi har också kunnat konstatera att politiken är i hög grad inriktad på att stimulera, och kontrollera, arbetssökande att leta jobb – åtgärder som är bättre lämpade för starka konjunkturlägen då många jobb finns att söka. Den typ av åtgärder som är bättre lämpade för lågkonjunkturer, t. ex arbetsmarknadsutbildning för att stärka den arbetssökandes befintliga kompetens eller utveckla helt ny kompetens, har minskats.

Nu ska vi vända uppmärksamheten mot de anställda själva för att se hur de uppfattar situationen idag och hur de ser på framtiden.

ST skickade under perioden 17 mars – 1 april ut en enkät till de anställda på arbetsförmedlingen. Totalt 2 229 anställda besvarade enkäten.¹⁹ 59 % av de svarande var kvinnor, 41 % var män. 73 % var arbetsförmedlare till yrket. Resterande var chefer (3,5 %) eller jobbade i någon annan del av kärnverksamheten (4,5 %), eller i stödverksamheten (19 %). De svarande var i stort sett proportionellt spridda över landet.

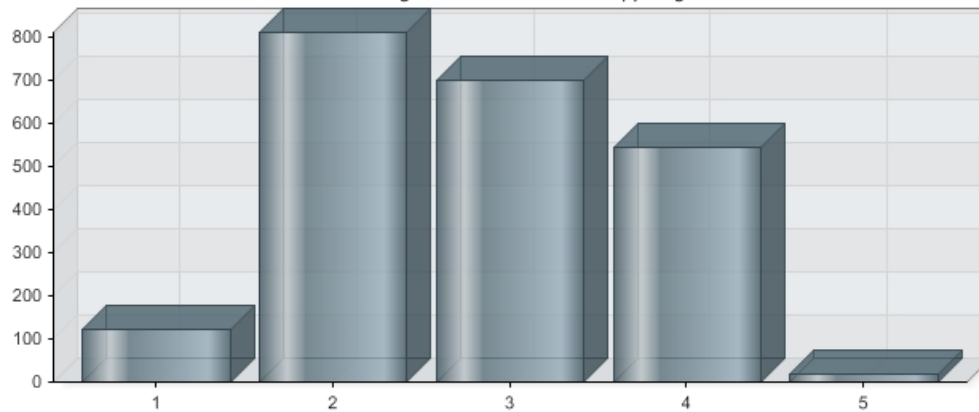
Nedan följer en sammanställning av de viktigaste resultaten i undersökningen. Undersökningen i sin helhet kan läsas i tabellbilagan som finns publicerad på: www.st.org/utredningar.

Otillräckliga resurser för att bekämpa arbetslösheten

Oavsett vilken ”nivå” som bedömningen ligger på så är den samlade bilden från arbetsförmedlarna själva att det finns otillräckliga resurser för att bekämpa arbetslösheten. Resultaten är liknande antingen det gäller den egna arbetsituationen, situationen för den Arbetsförmedling som man själv och kollegorna jobbar på, eller situationen för hela Sverige.

¹⁹ Enkätutskicket baserades på en e-postlista med adresser till ca 4 300 medlemmar, vilket innebär att svarsfrekvensen var ca 55 %

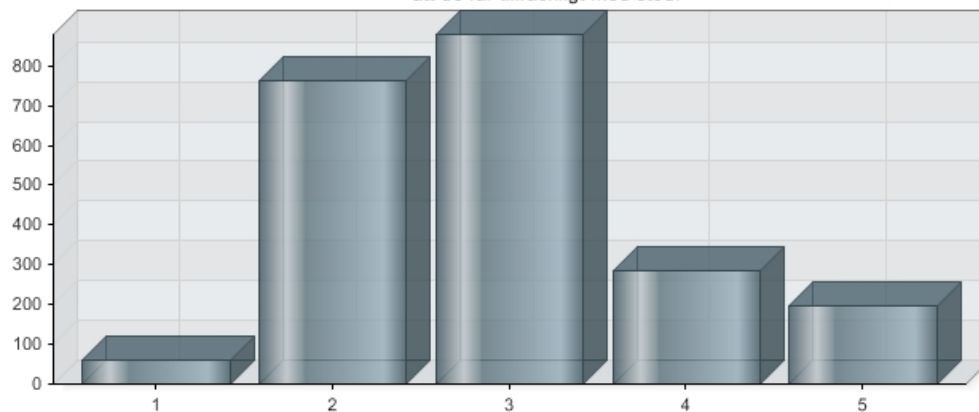
5. Hur ställer du dig till följande påstående: Jag har tillräckligt med tid och andra resurser till mitt förfogande för att klara mitt uppdrag.



Alternatives	Percent
1 Instämmer helt	5,6 %
2 Instämmer i huvudsak	36,9 %
3 Instämmer i huvudsak inte	31,8 %
4 Instämmer inte alls	24,8 %
5 Ingen uppfattning/vet ej	0,9 %

57 % instämmer i huvudsak inte, eller inte alls, i påståendet ”Jag har tillräckligt med tid och andra resurser till mitt förfogande för att klara mitt uppdrag”. Bara 6 % instämmer helt.

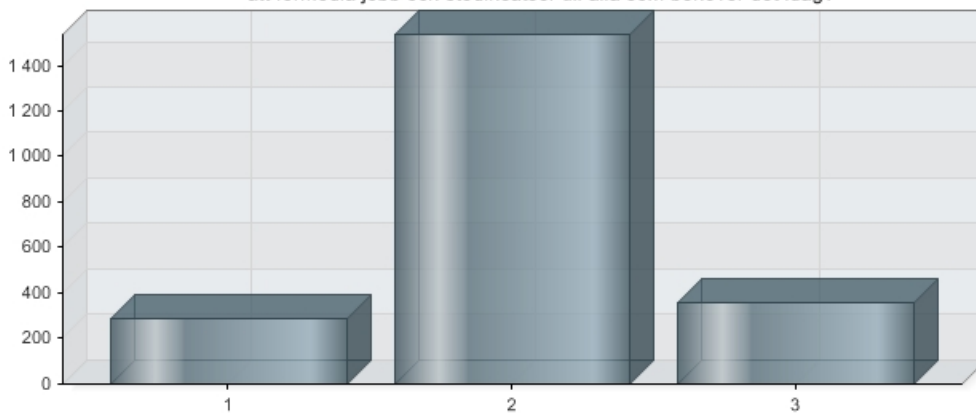
9. Hur ställer du dig till följande påstående: De människor som jag har till uppdrag att hjälpa upplever att de får tillräckligt med stöd.



Alternatives	Percent
1 Instämmer helt	2,8 %
2 Instämmer i huvudsak	34,9 %
3 Instämmer i huvudsak inte	40,2 %
4 Instämmer inte alls	13,1 %
5 Ingen uppfattning/vet ej	9,0 %

53 % instämmer i huvudsak inte, eller inte alls, i påståendet ”De människor som jag har till uppdrag att hjälpa upplever att de får tillräckligt med stöd”. Bara 3 % instämmer helt.

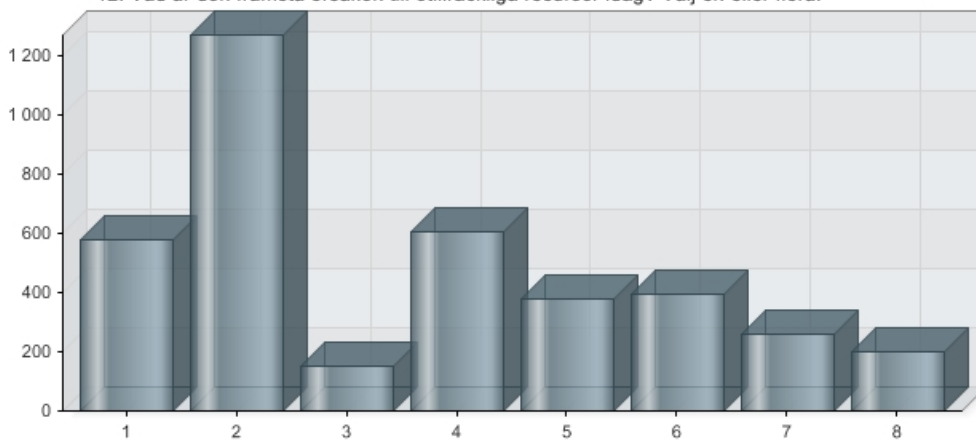
11. Anser du att den Arbetsförmedling du jobbar på har tillräckliga resurser för att klara uppdraget att förmedla jobb och stödinsatser till alla som behöver det idag?



Alternatives	Percent
1 Ja	13,3 %
2 Nej	70,3 %
3 Vet ej	16,4 %

70 % anser att den arbetsförmedling där de jobbar inte har tillräckliga resurser för att klara uppdraget att förmedla jobb och stödinsatser till alla som behöver det idag...

12. Vad är den främsta orsaken till otillräckliga resurser idag? Välj en eller flera.



Alternatives	Percent
--------------	---------

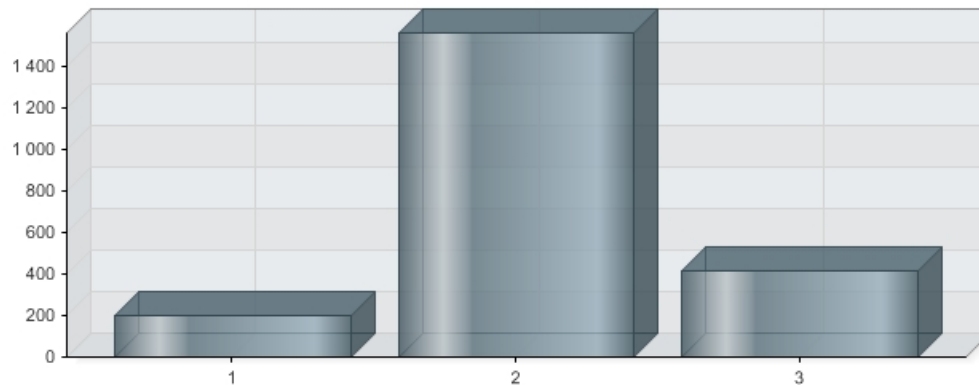
1	För lite ekonomiska resurser för att kunna erbjuda åtgärder åt alla som behöver	37,7 %	
2	För lite personal för att erbjuda stöd och service åt alla som behöver	82,6 %	
3	Personalen saknar rätt kompetens	10,0 %	
4	Ineffektiv organisation	39,4 %	
5	Oklara/otydliga uppdrag från Riksdag och Regering	24,7 %	
6	Oklara/otydliga uppdrag från myndighetsledningen	25,6 %	
7	Oklara/otydliga uppdrag från chefen på min arbetsplats	17,0 %	
8	Annat	13,1 %	

... och de främsta anledningarna till det anses vara: För lite personal för att erbjuda stöd och service åt alla som behöver (83 %), ineffektiv organisation (39 %), samt för lite ekonomiska resurser för att kunna erbjuda åtgärder åt alla som behöver (38 %).

Om arbetslösheten ökar så klarar Arbetsförmedlingen inte sitt uppdrag.

Arbetsförmedlarna själva har bilden att om arbetslösheten ökar så klarar inte Arbetsförmedlingen sitt uppdrag. Det tål att upprepas att alla bedömare idag menar att krisen kommer förvärras och arbetslösheten öka.

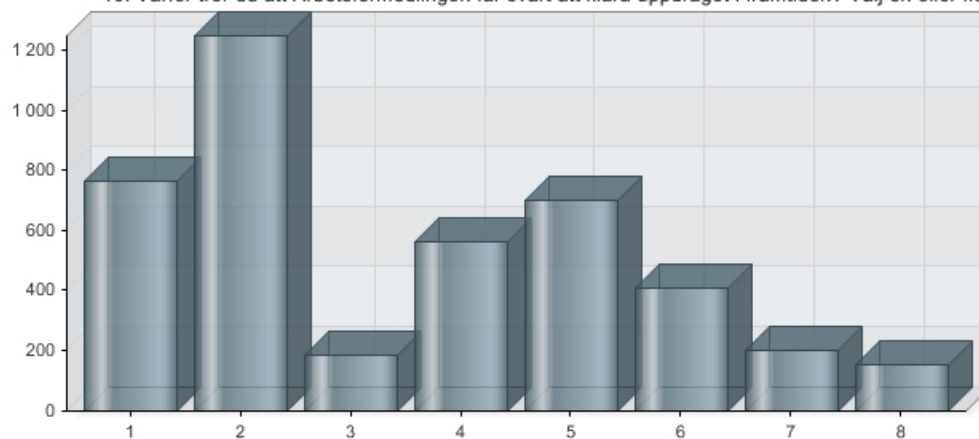
15. Om Sveriges ekonomi försämras och arbetslösheten ökar, tror du då att den Arbetsförmedling du jobbar på kommer att klara uppdraget att förmedla jobb och/eller stödinsatser till alla som behöver det?



Alternatives	Percent
1 Ja	9,3 %
2 Nej	71,8 %
3 Vet ej	19,3 %

72 % anser att den arbetsförmedling de jobbar på inte kommer klara uppdraget att förmedla jobb eller stödinsatser till alla som behöver det om ekonomin försämras och arbetslösheten ökar...

16. Varför tror du att Arbetsförmedlingen får svårt att klara uppdraget i framtiden? Välj en eller flera.



Alternatives	Percent
--------------	---------

1	För lite ekonomiska resurser för att kunna erbjuda de åtgärder som egentligen skulle behövas	49,3 %	
2	För lite personal för att erbjuda stöd och service åt alla som behöver	80,1 %	
3	Personalen saknar rätt kompetens	11,9 %	
4	Ineffektiv organisation	36,0 %	
5	Felaktiga prioriteringar från Riksdag och Regering	45,2 %	
6	Felaktiga prioriteringar från myndighetsledningen	26,3 %	
7	Felaktiga prioriteringar från chefen på min arbetsplats	12,8 %	
8	Annat	9,7 %	

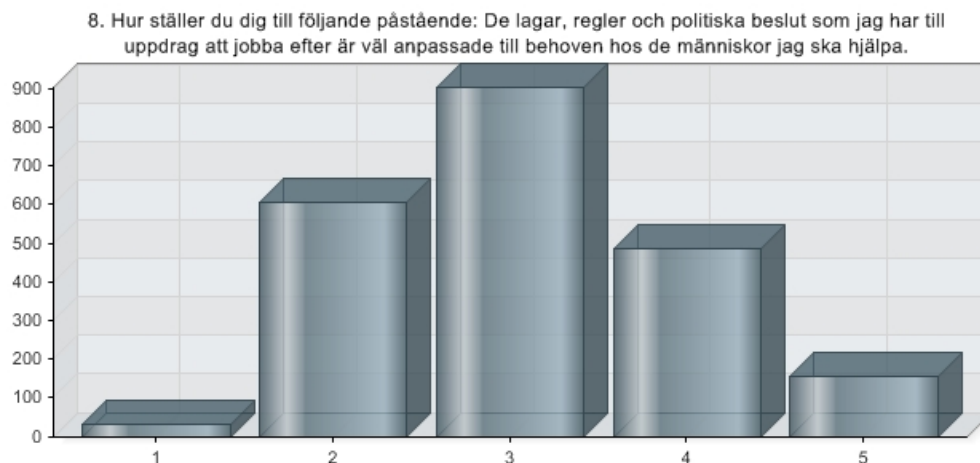
... och de främsta anledningarna till det anses vara: att det inte finns personal nog att stödja alla som behöver det (80 %), och att det inte finns tillräckligt med pengar för att erbjuda de åtgärder som arbetssökande egentligen skulle behöva (49 %). Många (45 %) tycker också att prioriteringarna från Riksdag och regering är fel.

Inriktningen på arbetsmarknadspolitiken riskerar leda till högre arbetslöshet

Vi har sett att politiken är i hög grad inriktad på att stimulera, och kontrollera, arbetssökande att leta jobb – åtgärder som är bättre lämpade för starka konjunkurlägen då många jobb finns att söka. Den typ av åtgärder som är bättre lämpade för lågkonjunkturer, t. ex arbetsmarknadsutbildning för att stärka den arbetssökandes befintliga kompetens eller utveckla helt ny kompetens, har minskats.

Oavsett vilken ”nivå” som bedömningen ligger på så är den samlade bilden från arbetsförmedlarna själva att inriktningen på arbetsmarknadspolitiken idag inte är anpassad efter behoven. Resultaten är liknande antingen det gäller den egna arbetssituationen, situationen för den Arbetsförmedling som man själv och kollegorna jobbar på, eller situationen för hela Sverige.

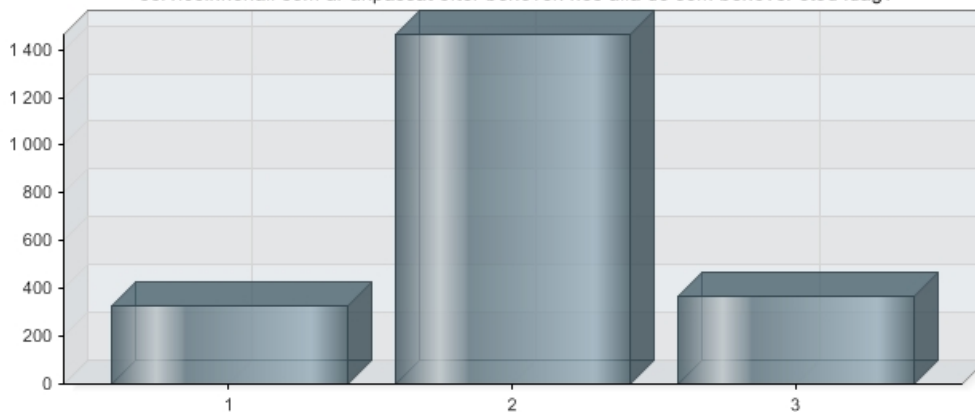
Om politikens inriktning är felaktig eller otillräcklig så riskerar den att förvärra arbetslösheten. Det kommer då att ta längre tid innan ekonomin återhämtar sig och konjunkturen vänder.



Alternatives	Percent
1 Instämmer helt	1,5 %
2 Instämmer i huvudsak	27,7 %
3 Instämmer i huvudsak inte	41,3 %
4 Instämmer inte alls	22,3 %
5 Ingen uppfattning/vet ej	7,2 %

63 % instämmer i huvudsak inte, eller inte alls, i påståendet ”De lagar, regler och politiska beslut som jag har till uppdrag att jobba efter är väl anpassade till behoven hos de människor jag ska hjälpa”. Bara 2 % instämmer helt.

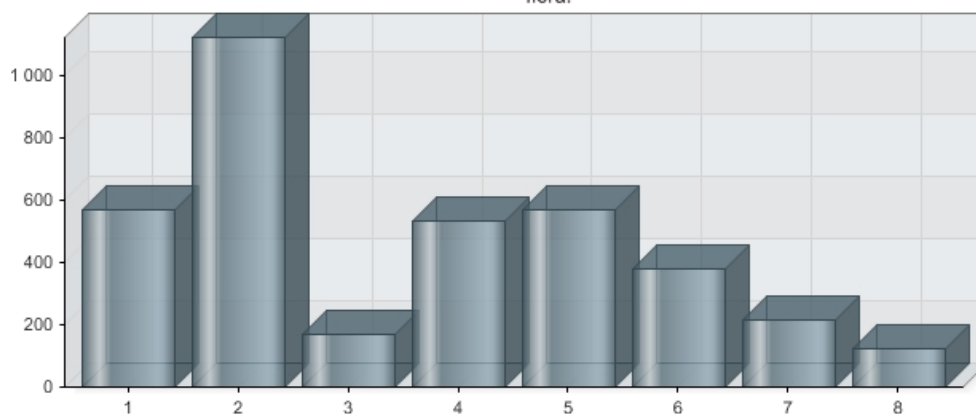
13. Anser du att den Arbetsförmedling du jobbar på har tillräckliga möjligheter att erbjuda ett serviceinnehåll som är anpassat efter behoven hos alla de som behöver stöd idag?



Alternatives	Percent
1 Ja	15,3 %
2 Nej	67,6 %
3 Vet ej	17,1 %

68 % anser att den arbetsförmedling de jobbar på inte på har tillräckliga möjligheter att erbjuda ett serviceinnehåll som är anpassat efter behoven hos alla de som behöver stöd idag ...

14. Vad är den främsta orsaken till att servicen inte är tillräckligt anpassad till behoven? Välj en eller flera.



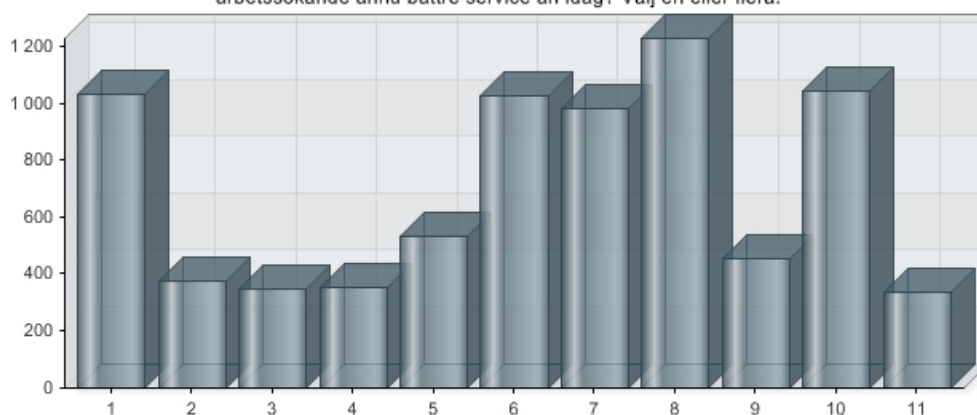
Alternatives	Percent
1 För lite ekonomiska resurser för att erbjuda det	39,4 %

stöd som egentligen behövs

2	För lite personal för att erbjuda det stöd som egentligen behövs	77,7 %
3	Personalen saknar rätt kompetens	11,8 %
4	Ineffektiv organisation	36,8 %
5	Felaktiga prioriteringar från Riksdag och Regering	39,4 %
6	Felaktiga prioriteringar från myndighetsledningen	26,2 %
7	Felaktiga prioriteringar från chefen på min arbetsplats	14,9 %
8	Annat	8,7 %

... och de främsta anledningarna till det anses vara: att det inte finns personal nog att stödja alla som behöver det (78 %), och att det inte finns tillräckligt med pengar för att erbjuda de åtgärder som arbetssökande egentligen skulle behöva (39 %). Många (39 %) tycker också att prioriteringarna från Riksdag och regering är fel.

10. Gällande din egen arbetssituation, vad skulle du helst förändra för att kunna erbjuda arbetssökande ännu bättre service än idag? Välj en eller flera.



Alternatives	Percent
1 Utveckla kontaktnätet på arbetsmarknaden	48,2 %
2 Fördjupa min kunskap inom något/några arbetsmarknadsområden	17,6 %

3	Fördjupa min kunskap om lagar, regler och politiska beslut	16,2 %	
4	Fördjupa min kompetens i andra avseenden	16,4 %	
5	Bättre tekniska stödsystem, t.ex. IT	24,9 %	
6	Mer tid för att koncentrera mig på mina kärnarbetsuppgifter	48,1 %	
7	Mer tid för kontakter med arbetsökande	45,8 %	
8	Mer tid för kontakter med arbetsgivare	57,4 %	
9	Mer tid för att utreda vilka stödåtgärder som finns och vilka som bör erbjudas vem	21,2 %	
10	Mer tid för analys, reflektion och utvärdering	48,7 %	
11	Annat	15,9 %	

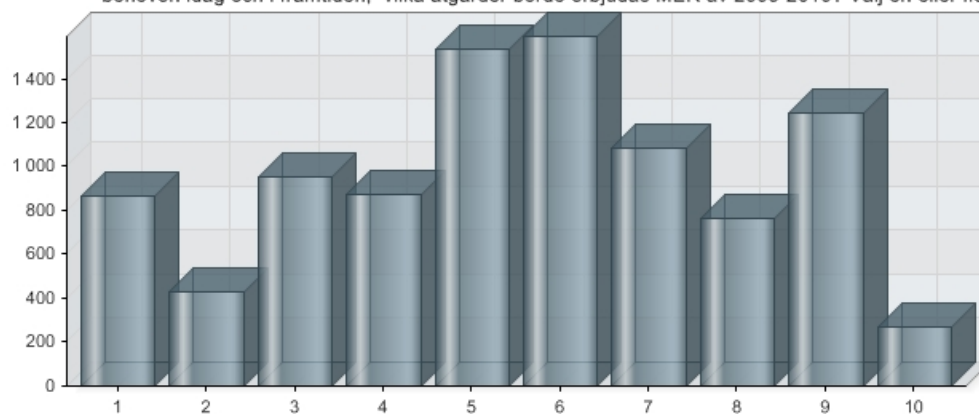
Arbetsförmedlarna själva ser ett behov av att arbeta mer med kontaktskapande gentemot arbetsgivare (57 %) och utveckla kontaktnätet på arbetsmarknaden (48 %). Mer tid för kontakter med arbetsökande står också högt på önskelistan.

Arbetsmarknadspolitiken får underkänt av arbetsförmedlarna själva.

Arbetsförmedlarna anser att det behövs *mer* av de åtgärder som regeringen istället minskar på, och *mindre* av de åtgärder som regeringen ökar.

Arbetsförmedlarna anser att det, tvärt emot politiska beslut, behövs fler **arbetsmarknadsutbildningsplatser** för att utveckla ny kompetens hos arbetsökande, nu när hela branscher drabbas av nedgången och många jobb försvinner helt. De vill dessutom se fler **praktikplatser**, bl.a. för att unga ska kunna komma in på arbetsmarknaden, samt satsa mer på **validering** av arbetsökandes befintliga kompetens, något som bl.a. skulle hjälpa invandrare med utländsk examen eller yrkeserfarenhet. Många anser dessutom att regeringen borde göra mer för att öka efterfrågan i ekonomin och skapa fler jobb. Däremot anser arbetsförmedlarna att man borde satsa *mindre* på stöd och kontroll av aktivt jobbsökande, nu när det finns allt färre jobb att söka för arbetslösa

17. Olika åtgärder har olika effekt för olika arbetssökande, samt i olika konjunkturskeden. Sett till behoven idag och i framtiden, vilka åtgärder borde erbjudas MER av 2009-2010? Välj en eller flera.

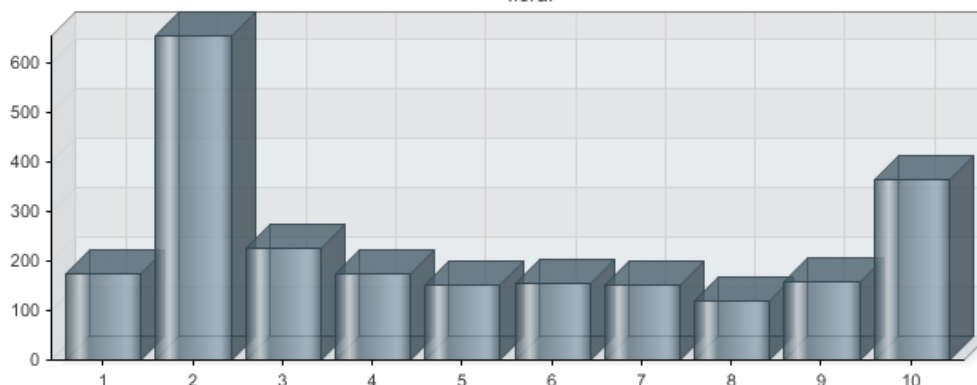


Alternatives	Percent
1 Matchning lediga jobb - arbetssökande	40,1 %
2 Stöd för, och kontroll av, aktivt jobbsökande hos de inskrivna	19,9 %
3 Personlig coach till arbetssökande	44,1 %
4 Subventionerade anställningar (t.ex. nystarts-/nyfriskjobb, instegsjobb, lönebidrag)	40,4 %
5 Arbetsmarknadsutbildning - för att utveckla arbetssökandes nuvarande kompetens	71,1 %
6 Arbetsmarknadsutbildning - för att utveckla ny kompetens hos arbetssökande	73,9 %
7 Praktikplatser	50,4 %
8 Validering av arbetssökandes kompetens	35,3 %
9 Enbart Arbetsförmedlingens åtgärder räcker ej - politiska åtgärder för att öka efterfrågan i ekonomin måste till	57,7 %
10 Annat	12,4 %

74 % anser att det behövs mer arbetsmarknadsutbildning för att utveckla ny kompetens hos arbetssökande, tätt följt av arbetsmarknadsutbildning i syfte att stärka nuvarande kompetens. Därutöver anser arbetsförmedlarna att det finns behov av bl.a. mer praktikplatser (50 %), validering (35 %), personliga coacher (44 %). Värt att notera är också att hela 58 % anser att ytterligare politiska

åtgärder för att öka efterfrågan i ekonomin måste till. Bara 19 % vill se mer av stöd/kontroll av aktivt jobbsökande...

18. Olika åtgärder har olika effekt för olika arbetssökande, samt i olika konjunkturskeden. Sett till behoven idag och i framtiden, vilka åtgärder borde erbjudas MINDRE av 2009-2010? Välj en eller flera.

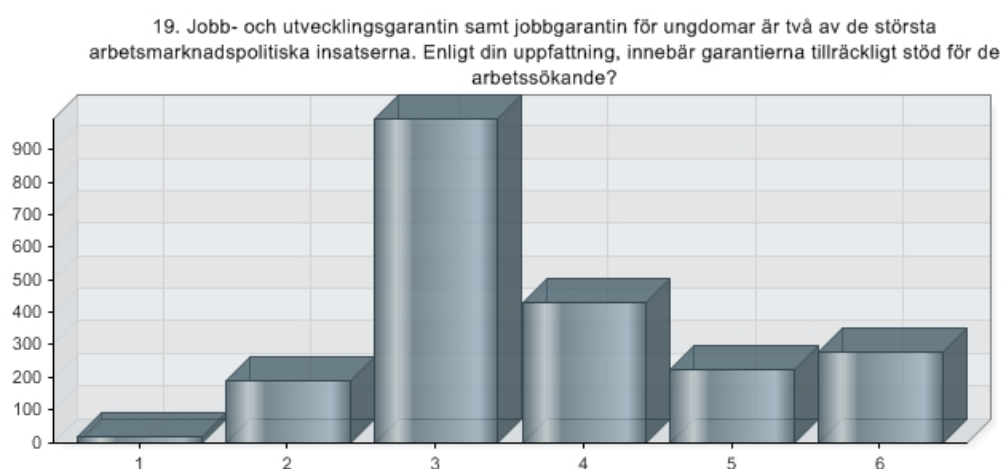


Alternatives	Percent
1 Matchning lediga jobb - arbetssökande	11,3 %
2 Stöd för, och kontroll av, aktivt jobbsökande hos de inskrivna	42,6 %
3 Personlig coach till arbetssökande	14,7 %
4 Subventionerade anställningar (t.ex. nystarts-/nyfriskjobb, instegsjobb, lönebidrag)	11,4 %
5 Arbetsmarknadsutbildning - för att utveckla arbetssökandes nuvarande kompetens	9,9 %
6 Arbetsmarknadsutbildning - för att utveckla ny kompetens hos arbetssökande	10,2 %
7 Praktikplatser	9,8 %
8 Validering av arbetssökandes kompetens	7,8 %
9 Politisk stimulans för att öka efterfrågan i ekonomin	10,2 %
10 Annat, vänligen specificera	23,9 %

... Om man vänder på frågeställningen så blir resultatet i princip det omvända: 43 % vill se mindre av stöd/kontroll av aktivt jobbsökande, medan få vill se mindre av de "tyngre" insatserna. 15 % anser dock att det skulle gå att minska på personliga coacher.

Jobb- och utvecklingsgarantin är otillräcklig.

Jobb- och utvecklingsgarantin samt jobbgarantin för ungdomar är två av de största arbetsmarknadspolitiska insatserna just nu. Därför är det intressant att titta särskilt på dessa. Som för den övergripande inriktningen på arbetsmarknadspolitiken så är beskedet från arbetsförmedlarna själva tummen ned: de anser att regeringens jobb- och utvecklingsgaranti är helt eller delvis otillräcklig för de som omfattas. Endast ett fåtal anser att garantin är tillräcklig.

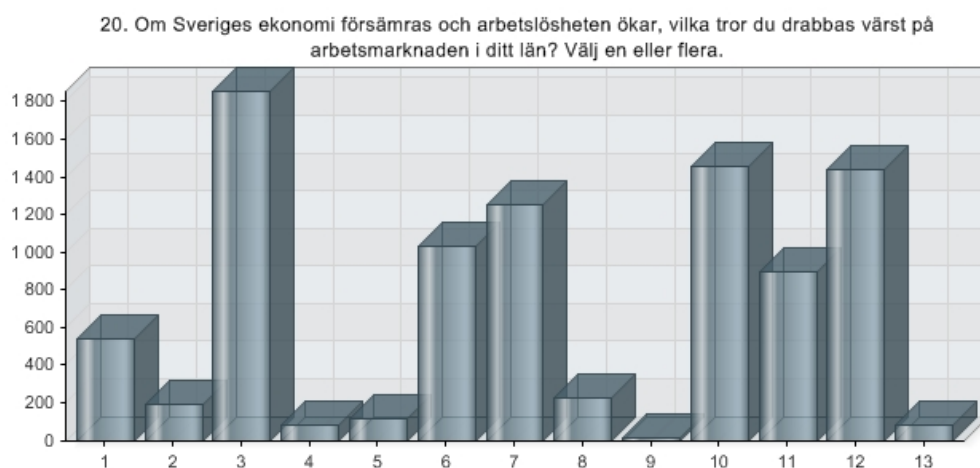


Alternatives	Percent
1 Ja, helt tillräckligt	1,0 %
2 Ja, i stort sett tillräckligt	9,0 %
3 Nej, insatserna är delvis otillräckliga	46,4 %
4 Nej, insatserna är helt otillräckliga	20,2 %
5 Kan inte avgöra; beror på hur arbetsmarknaden utvecklas	10,5 %
6 Vet ej	13,0 %

67 % anser att jobb- och utvecklingsgarantin är helt eller delvis otillräcklig. Endast 10 % anser att garantierna är tillräckliga (helt eller delvis).

Ungdomar, särskilt utan gymnasieutbildning, riskerar drabbas hårt.

Jobbkrisen kommer att slå olika hårt mot olika grupper, anser arbetsförmedlarna. Om inget görs så kommer särskilt ungdomar att drabbas hårt. Unga i Sverige riskerar att få en orättvis och dystert start på vuxenlivet om inte mer görs för att de ska komma ut på arbetsmarknaden och kunna få ett jobb i framtiden. Det är en utveckling som förskräcker, och som påminner om de stora kriserna på 1930- och 90-talen. Andra människor som arbetsförmedlarna tror drabbas hårt är den som bara har grundskoleutbildning, är utomeuropeiskt född, eller har ett funktionshinder.

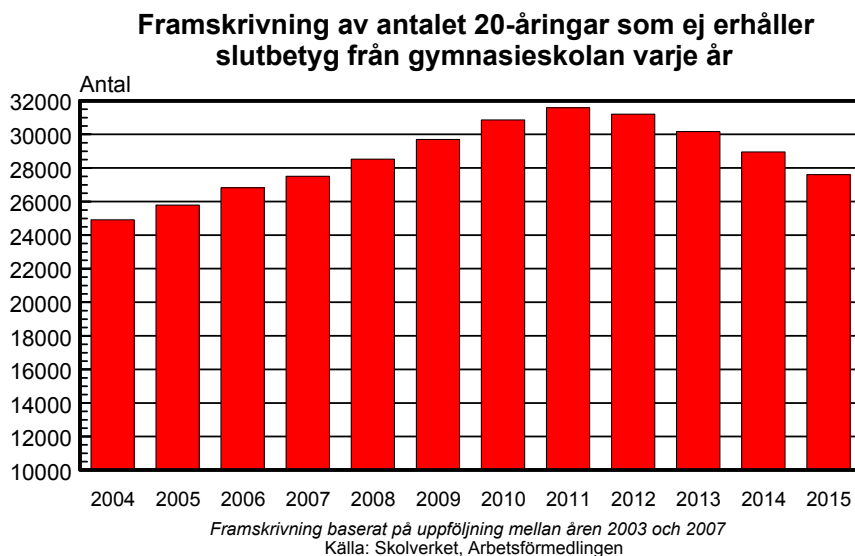


Alternatives	Percent
1 Kvinnor	24,9 %
2 Män	9,0 %
3 Ungdomar 16-25 år	85,5 %
4 Vuxna 26 - 40 år	4,1 %
5 Vuxna 41 - 54 år	5,3 %
6 Vuxna 55 -64 år	47,7 %
7 Personer med högst grundskoleutbildning	58,0 %
8 Personer med högst gymnasieutbildning	10,5 %

9	Personer med högskoleexamen	1,0 %
10	Utomeuropeiskt födda	67,3 %
11	Personer med annan invandrabakgrund	41,3 %
12	Funktionshindrade med nedsatt arbetsförmåga	66,4 %
13	Annat,	3,9 %

Utifrån rådande förutsättningar i respektive län, så tror 86 % att ungdomar kommer att drabbas särskilt hårt, 67 % att utomeuropeiskt födda kommer att göra det, och 66 % att funktionshindrade med nedsatt arbetsförmåga kommer att göra det. 58 % tror att personer med högst grundskoleutbildning drabbas hårdare. Arbetsförmedlarna tror också att kvinnor drabbas hårdare än män, samt att vuxna mellan 26 – 54 år samt de med högskoleexamen kommer drabbas relativt lindrigare.

Här kan det vara värt att lyfta blicken från STs egen undersökning en kort stund. För antalet unga utan gymnasieutbildning ökar: över 120 000 20-åringar utan gymnasiebetyg kommer ut på arbetsmarknaden enbart under åren 2008 - 11. Utvecklingen har prognostiserats av Arbetsförmedlingen själv, i samarbete med Skolverket, och kan beskrivas som i nedanstående diagram:²⁰



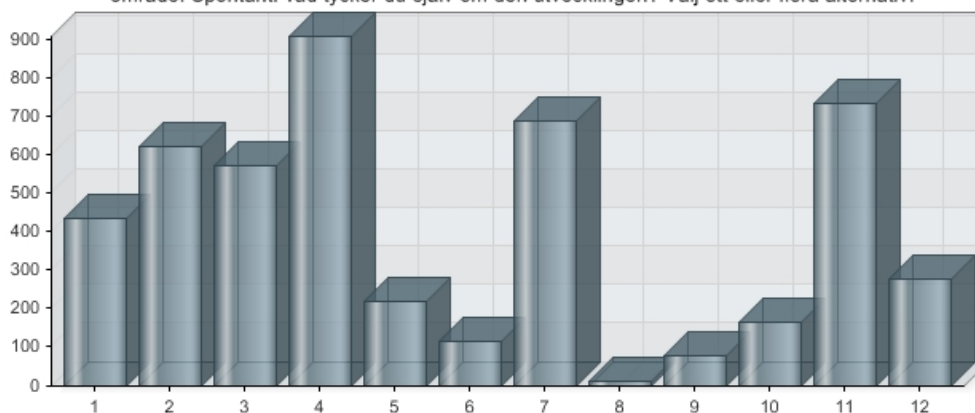
²⁰ Arbetsmarknadsutsikterna för år 2009 och 2010. Arbetsförmedlingen 2009.

2008 finns ca 29 000 20-åringar utan slutbetyg från gymnasiet på arbetsmarknaden. Enbart 2009 beräknas närmare 30 000 20-åringar komma ut på arbetsmarknaden utan slutbetyg från gymnasiet. 2010 stiger siffran till närmare 31 000, 2011 till närmare 32 000. Sammantaget kommer över 120 000 20-åringar ut på vad som ser ut att bli en väldigt tuff arbetsmarknad, enbart under dessa år. Utöver detta finns naturligtvis ungdomar som redan idag är ute på arbetsmarknaden. Idag finns i Sverige totalt 1 229 000 personer i åldrarna 16 – 25 år.²¹

Stor osäkerhet kring ”kompletterande aktörer”

Under 2009 kommer ”kompletterande aktörer”, d.v.s. andra utförare än Arbetsförmedlingen, att få en större roll. Syftet är bl.a. att öka valfrihet och bredda utbudet för de arbetssökande. Men kompletterande aktörer kan ytterligare försvaga Arbetsförmedlingen, tror arbetsförmedlarna: Visserligen tycker nästan inga arbetsförmedlare att ökad konkurrens *i sig* är dåligt, men det finns en oro för att servicen till de arbetssökande ska splittras och försämras. Många anser att fler aktörer riskerar att begränsa Arbetsförmedlingen till vissa uppgifter, och att förutsättningarna är orättvist fördelade till nackdel för Arbetsförmedlingen.

21. Under 2009 kommer kompletterande aktörer att få en större roll inom Arbetsförmedlingens område. Spontant: vad tycker du själv om den utvecklingen? Välj ett eller flera alternativ.



Alternatives	Percent
1 Fler aktörer ger fler alternativ och förbättrar	20,3 %

²¹ Källa: SCB.

servicen		
2	Fler aktörer riskerar att splittra och försämra servicen	29,0 %
3	Fler aktörer kan avlasta Arbetsförmedlingen från vissa uppgifter	26,5 %
4	Fler aktörer riskerar att begränsa Arbetsförmedlingen till vissa uppgifter	42,1 %
5	Det vore bra om konkurrensen mellan aktörer ökade	10,1 %
6	Det vore dåligt om konkurrensen mellan aktörer ökade	5,3 %
7	Förutsättningarna är orättvist fördelade till nackdel för Arbetsförmedlingen	32,0 %
8	Förutsättningarna är orättvist fördelade till nackdel för kompletterande aktörer	0,6 %
9	Jag tycker inte att frågan om kompletterande aktörer är viktig	3,7 %
10	Jag är inte insatt i frågan om kompletterande aktörer	7,7 %
11	Jag är osäker om kompletterande aktörer är bra eller dåligt; det finns både för- och nackdelar.	34,1 %
12	Annat	12,8 %

42 % anser att fler aktörer riskerar att begränsa Arbetsförmedlingen till vissa uppgifter. 29 % tror att servicen riskerar att försämrats och splittras. Det finns en stor osäkerhet kring huruvida kompletterande aktörer är bra eller dåligt överhuvudtaget (34 %), samtidigt som endast 5 % säger att ökad konkurrens i sig är dåligt. Sammantaget antyder resultaten att inriktningen med kompletterande aktörer är dåligt förankrad hos de anställda på arbetsförmedlingen. Därför saknas det stöd som behövs om idén ska gå att genomföra på ett bra sätt; inte minst eftersom Arbetsförmedlingen fortfarande beslutar om de flesta insatser och hänvisar arbetssökande till olika utförare.

Vad bör göras?

Resultaten från STs undersökning visar att Sverige är dåligt rustat för att möta jobbkrisen. Den viktigaste samhällsservicen, Arbetsförmedlingen, har inte tillräckliga resurser. Politikens inriktning är felaktig eller otillräcklig och riskerar att förvärra arbetslösheten. Stora satsningar som jobb- och utvecklingsgarantin och kompletterande aktörer döms ut och ifrågasätts av arbetsförmedlarna själva.

Om inget görs så kommer jobbkrisen att drabba Sverige mycket hårt. Det kommer att ta längre tid innan ekonomin återhämtar sig och konjunkturen vänder. Särskilt utsatta kommer unga människor utan gymnasieutbildning, utomeuropeiskt födda och funktionshindrade att bli.

Det värsta scenariot får inte bli verklighet! Arbetslösa har rätt till ett bra stöd för att snabbt kunna gå vidare till nästa jobb, unga måste få komma in på arbetsplatserna och få sitt första jobb, Arbetsförmedlingen måste kunna klara sitt uppdrag. Sverige har inte råd med hög arbetslöshet och förlorad ungdom, och inte heller med låg tillväxt och utdragen ekonomisk kris. Vi måste investera nu, för att kunna skörda vinsterna när tiderna blir bättre. Alternativet förskräcker.

Så här menar ST, med stöd i vad arbetsförmedlarna själva anser, att jobbkrisen kan mildras och Sveriges framtid bli ljusare:

- ▶ **Ändra inriktning** på arbetsmarknadspolitiken och satsa på **åtgärder som ger effekt:**
- ▶ **Mer arbetsmarknadsutbildning** så att arbetssökande som inte kan få jobb idag kan förstärka sin nuvarande kompetens, eller utveckla helt ny kompetens, och gå vidare till ett jobb.
- ▶ **Fler praktikplatser** så att fler, och kanske framför allt unga, får en chans att få in en fot på arbetsmarknaden och lära sig ett yrke på en verklig arbetsplats.

- ▶ **Synliggör, erkänn och validera kompetensen** hos bl.a. **invandrare** med utländsk examen och/eller yrkeskunskap.
- ▶ **Prioritera bort meningslösa kontroller och krav på arbetsökande.** När hela branscher drabbas av nedgången och många jobb försvinner helt så måste insatserna framför allt rusta de arbetsökande för att söka sig till helt andra branscher eller att höja kompetensen inom sitt nuvarande yrke. Det är inte meningsfullt om arbetslösa söker en viss mängd jobb bara för att de krävs av dem, trots att de inte har en rimlig chans att få dem. Dessutom tar det resurser från mer välbehövligen insatser.
- ▶ **Stöd unga till jobb och bort från arbetslöshet och utanförskap.** Särskilda insatser behövs för att de unga inte ska drabbas hårt av jobbkrisen. Många unga utan gymnasieutbildning behöver extra stöd, t.ex. genom utbildning eller praktikplatser.
- ▶ **Förstärk Sveriges viktigaste samhällsservice just nu: Arbetsförmedlingen.** Varje krona som satsas för att fler ska få jobb är en investering som ger mångdubbelt tillbaka. Arbetsförmedlingen måste få tillräckligt med resurser för att kunna anställa den personal som behövs för att ge service åt alla jobbökande, och särskilt stöd åt dem som behöver det. Arbetsmarknadspolitiken måste ha tillräckliga resurser för att kunna erbjuda de åtgärder som behövs.

